

UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA

Cu titlul de manuscris

CZU: 341.215.43:331.556.2

LUCA ALA

**REGLEMENTAREA MIGRAȚIEI FORȚEI DE MUNCĂ LA
NIVEL INTERNAȚIONAL ȘI NAȚIONAL**

**SPECIALITATEA: 552.08 – DREPT INTERNAȚIONAL ȘI
EUROPEAN PUBLIC**

Autoreferatul tezei de doctor în drept

CHIȘINĂU, 2016

Teza a fost elaborată în cadrul Universității de Stat din Moldova, Facultatea de Drept, Departamentul Drept Internațional și European

Conducător științific:

ARHILIUC Victoria, doctor habilitat în drept, profesor cercetător, specialitatea: 552.08 – Drept internațional și european public

Referenți oficiali:

FUEREĂ Augustin, doctor în drept, profesor universitar (România)

GAMURARI Vitalie, doctor în drept, conferențiar universitar

Componența Consiliului Științific Specializat:

BALAN Oleg, președinte, doctor habilitat în drept, profesor universitar

DORUL Olga, secretar științific, doctor în drept, conferențiar universitar

SÂRCU Diana, doctor habilitat în drept, conferențiar universitar

OSMOCHESCU Nicolae, doctor în drept, profesor universitar

MORARU Victor, doctor habilitat în politologie, profesor universitar

SUCEVEANU Natalia, doctor în drept, conferențiar universitar

CHIRTOACĂ Natalia, doctor în drept, conferențiar universitar

Susținerea tezei va avea loc la „09” septembrie 2016, ora 11³⁰ în ședința Consiliului științific specializat D 30.552.08-05 din cadrul Universității de Stat din Moldova, pe adresa: str. Al. Mateevici, nr.60, bloc IV, sala 222, mun. Chișinău, Republica Moldova, MD 2009.

Teza de doctor și autoreferatul pot fi consultate la Biblioteca Universității de Stat din Moldova și la pagina web a C.N.A.A. (www.cnaa.md).

Autoreferatul a fost expediat la „08” august 2016

Secretar științific al Consiliului Științific Specializat:

DORUL Olga, doctor în drept, conferențiar universitar _____

Conducător științific:

ARHILIUC Victoria, doctor habilitat în drept, profesor cercetător _____

Autor:

LUCA Ala _____

REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea temei. Fiecare țară își are propriul destin, și acest lucru se manifestă în toate aspectele, inclusiv componenta migrațională. Din perspectivă migrațională, drumul parcurs de Republica Moldova începând cu anul 1990 se prezintă drept unul particular. Procesele migraționiste au reușit să se înscrie în categoria celor mai tipice caracteristice ale modului contemporan de trai al întregii populații autohtone, independent de vîrstă, gen, apartenență etnică, mediu de reședință. Migrația s-a transformat într-o constantă a procesului politic, socio-economic și cultural, devenind una din cauzele majore ale modificării societății moldovenești în general. Tocmai din aceste considerente procesele migraționiste, cît și consecințele acestora, reprezintă o temă extrem de actuală și importantă.

Dreptul la circulație a fost recunoscut la scară globală odată cu adoptarea Declarației Universale a Drepturilor Omului, care în articolul 13 statuează: „*Orice persoană are dreptul de a circula în mod liber și de a-și alege reședința în interiorul granițelor unui stat. Orice persoană are dreptul de a părăsi orice țară, inclusiv a sa, și de a reveni în țara sa*” [15, v.I, p.11].

Potrivit art. 4 din Constituția Republicii Moldova, dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte [8].

Tot mai multe state devin surse de lucrători migranți datorită proceselor de globalizare care creează concentrări geografice neuniforme ale activităților economice, existenței rețelelor de trafic și contrabandă, și situației demografice din anumite zone – factori esențiali pentru migrație. În această conjunctură, tot mai mulți lucrători traversează hotarele, fiind determinați de discrepanța de venituri dintre statele lor și zonele cu productivitate mai mare. Lucrătorii migranți reprezintă o avere pentru fiecare țară în care își oferă munca. Numărul migranților din Republica Moldova este mai mic decît cel vehiculat frecvent de diferite persoane. Astfel, pentru anul 2014 cifrele indică 342 mii de moldoveni în migrație internațională de lungă durată. Dacă e să privim în dinamică în anul 2013 au fost 332,5 mii, iar anul 2015 indică deja 325,4 mii de moldoveni, fiind înregistrată o scădere ne semnificativă [6].

Descrierea situației în domeniul de cercetare și identificarea problemelor de cercetare. În urma analizei cercetărilor științifice, am constatat că în literatura juridică autohtonă această temă nu a făcut obiectul unor investigații distincte, fiind tratată la modul general în lucrările specialiștilor din domeniul dreptului internațional public și dreptului muncii. Printre autorii autohtoni care au abordat acest subiect și ale căror opinii au servit drept punct de reper în efectuarea acestei cercetări pot fi menționați: Al. Burian, Cr. Burian, N. Romandaș, Ed. Boiștean, S. Lazaroiu, D. Vaculovschi, V. Moșneaga, V. Moraru, V. Rusu, A. Luca ș.a.

În literatura de specialitate din România problematica în discuție a fost cercetată în lucrările savanților: C.-A. Moarcăș Costea, N. Voiculescu, R.-Cr. Radu, A.-C. Popoviciu, Al. Țiclea, S. Ghimpu ș.a. În investigațiile noastre drept bază legală au servit Constituția Republicii Moldova [8], Strategia Națională de Dezvoltare Moldova 2020 [39], Legea Nr. 180 din 10.07.2008 cu privire la migrația de muncă [24], Legea Nr. 200 din 16.07.2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova [25], Hotărîrea Guvernului Nr. 655 din 08.09.2011 „Cu privire la aprobarea Strategiei naționale în domeniul migrației și azilului (2011-2020)” [18], Hotărîrea Guvernului Nr. 1009 din 26.12.2011 „Cu privire la aprobarea Planului de acțiuni pentru anii 2011-2015 privind implementarea Strategiei naționale în domeniul migrației și azilului (2011-2020)” [19], dar și Acordul de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte, ratificat prin Legea 112 din 2 iulie 2014 [1], Convențiile Organizației Internaționale pentru Migrație [10], precum și legislația Uniunii Europene.

Scopul și obiectivele tezei. Ca urmare a realizării scopului lucrarea va oferi o informație sumară, dar comprehensivă asupra aspectelor legale de protecție a acestei categorii de muncitori și standardele pe care trebuie să le urmeze statele la respectarea drepturilor migranților, va evidenția care sunt imperativele migraționiste la nivel regional, reieșind din conjunctura creată pe parcursul ultimului deceniu. La fel, această cercetare conține exemple din practica unor state, care ar putea servi în calitate de recomandări pentru elaborarea unui model de management migrațional bazat pe conceptul politicii migraționale a Republicii Moldova, ținând cont de reglementările migrației forței de muncă la nivel internațional.

Pentru atingerea acestui scop au fost trasate următoarele obiective ale investigației:

- Analiza lucrărilor științifice și a publicațiilor în domeniul migrației forței de muncă;
- Cercetarea legislației naționale și a reglementărilor internaționale în domeniul migrației forței de muncă la care Republica Moldova este parte;
- Analiza complexă a mecanismelor legale de protecție a lucrătorilor migranți pe care le au la dispoziție statele și perspectivele de implementarea a acestora;
- Abordarea politicii migraționale a Republicii Moldova, în contextul tendințelor și realităților regionale.

Metodologia cercetării științifice. În procesul de studiere, am utilizat metoda de sistem care va permite cercetarea integră a problemei supusă studiului și evidențierea ansamblului general al procesului de cunoaștere și, totodată, pentru a face o investigație asupra practicilor din mai multe state se va folosi metoda analizei și cea comparativă care vor permite depistarea și examinarea cauzelor ce provoacă stabilirea unor bariere în procesul de protecție eficientă a migranților.

Întru realizarea mai bună a sarcinilor și obiectivelor, precum și argumentarea științifică a lucrării am folosit așa procedee metodice ca: analiza, sinteza, generalizarea, particularizarea, structurarea și sistematizarea. Metodologia cercetării s-a bazat și pe utilizarea metodelor moderniste de cercetare (web). Nu vor fi excluse nici metodele de analiză inductivă, deductivă. Se va utiliza metoda istorică întru elucidarea cronologiei evenimentelor.

Noutatea și originalitatea științifică. Contribuția autoarei este determinată de specificul proceselor migraționale care au loc la moment pe plan regional, relațiilor dintre lucrătorul migrant și angajator, apariția și sporirea numărului de intermediari privați care supun migranții la diverse forme de abuz, neordinii în procesul de recrutare, materializându-se în elaborarea unui nou management în domeniul migrației, bazat pe mecanismele internaționale de protecție a lucrătorilor migranți.

Problema științifică importantă soluționată în teză constă în fundamentarea politicii migraționale a statului, fapt care va contribui la evidențierea reglementărilor juridice și măsurilor politico-sociale de asigurare a protecției drepturilor și libertăților lucrătorilor migranți-cetățeni ai Republicii Moldova, în vederea aplicării unui model de management motivațional în materie de migrație a forței de muncă în Republica Moldova, respectând mecanismele politico-juridice de asigurare a protecției drepturilor omului.

Semnificația teoretică și valoarea aplicativă a lucrării este determinată de abordarea inovatoare asupra mecanismelor de protecție a lucrătorilor migranți, de evidențiere a oportunităților și dezavantajelor migrației forței de muncă în contextul globalizării.

- În primul rând, este vorba despre realizarea unui studiu actual, impus de dezideratele momentului, prin intermediul căruia să fie sensibilizate cercurile academice;
- În al doilea rând, este vorba de extinderea și diversificarea cercetărilor în domeniul reglementării migrației forței de muncă, propunerea soluțiilor mai eficiente, în vederea depășirii handicapului decizional în domeniu, la nivel național.

Rezultatele științifice principale înaintate spre susținere:

1. Formularea conceptului de lucrător migrant.
2. Conturarea migrației internaționale a forței de muncă ca proces de circulație a capitalului uman dintr-o țară în alta în scopul angajării în câmpul muncii în condiții mai avantajoase decât în țara de proveniență, generând venituri peste hotare, utilizate ulterior în țara de origine.
3. Argumentarea și demonstrarea legăturii indisolubile dintre mecanismele politico-juridice de asigurare a protecției drepturilor omului și migrația forței de muncă.
4. Elucidarea modalităților legale de protecție a drepturilor lucrătorilor migranți pe întreaga perioadă a ciclului migrațional în baza instrumentelor juridice internaționale și naționale.

Implementarea rezultatelor științifice. Elaborarea unui ghid-instrument pentru practicienii din domeniul dreptului (avocați, judecători, funcționari publici, apărători ai drepturilor omului), pentru a comenta și interpreta actele ce reglementează migrația forței de muncă la nivel național și internațional.

Aprobarea rezultatelor științifice. Teza a fost prezentată în cadrul Departamentului Drept Internațional și European a Facultății de Drept a Universității de Stat din Republica Moldova și a Seminarului științific de profil, fiind discutată și apreciată. Aspectele teoretico-practice expuse în lucrare au fost examinate și recunoscute la diverse conferințe și reuniuni naționale și internaționale.

Publicațiile la tema tezei. Rezultate ale cercetării au fost expuse în 11 articole și rezumate științifice din cadrul publicațiilor periodice și revistelor științifice.

Volumul și structura tezei. Lucrarea este constituită din introducere, trei capitole, concluzii și recomandări, bibliografie din 278 titluri, 7 anexe, 138 pagini de text de bază.

Cuvinte-cheie: forță de muncă, lucrător-migrant, protecția drepturilor și libertăților lucrătorilor migranți, măsuri politico-juridice, reglementări juridice internaționale și naționale.

CONȚINUTUL TEZEI

În capitolul 1 „**Analiza cadrului doctrinar al fenomenului migrației forței de muncă în contextul cercetărilor științifice**”, paragraful 1.1 *Reflectarea migrației forței de muncă în lucrările științifice actuale* cuprinde definiții, delimitări conceptuale, teorii ale migrației forței de muncă și actorii, care creează un cadru larg de încadrare a fenomenului migrației forței de muncă, fiind realizate din perspectiva complexității migrației ca acțiune de dinamică globală, cu efecte multiple. În acest paragraf a fost analizată doctrina relevantă din Republica Moldova, România și alte state.

În special, s-a insistat asupra definiției și actorilor determinanți ai migrației internaționale a forței de muncă. Propunem și o definiție de autor:

Migrația internațională a forței de muncă este procesul de circulație a capitalului uman dintr-o țară în alta în scopul angajării în câmpul muncii în condiții mai avantajoase decât în țara de proveniență, generând venituri peste hotare, utilizate ulterior în țara de origine.

Analiza mișcărilor migratorii este legată de interdependența dintre cele două grupuri de state implicate în acest proces; acest fapt fiind în opoziție cu abordarea tradițională, centrată pe impactul specific separat asupra fiecăruia dintre aceste grupuri. Dezbaterile asupra migrației au devenit indisolubil legate de mecanismele politico-juridice de asigurare a protecției drepturilor omului.

Există șapte abordări teoretice ale fenomenului migrației: economia neoclasică, noua economie a migrației, piața forței de muncă segmentate, tradiția structuralist-istorică, abordări din perspectiva rețelei de migranți, cauzalitatea cumulativă, abordare sistemică [13].

Paragraful 1.2 *Delimitări conceptuale privind migrația forței de muncă în documentele oficiale și actele normative*. Elementul central în politica socială europeană, în libera circulație a forței de muncă în spațiul Uniunii Europene este lucrătorul, care, de-a lungul timpului, a cunoscut o serie de modificări în funcție de politica și economia la nivelul Uniunii Europene, dar și de interpretările jurisdicționale ale Curții de Justiție a Uniunii Europene. Instituțiile Uniunii Europene utilizează diverse formulări pentru a desemna conceptul de lucrător (lucrător migrant, lucrător național, lucrător permanent, sezonier și frontalier, lucrătorii care sunt cetățeni ai celorlalte state membre, etc.).

Între conceptul de lucrător migrant utilizat de Uniunea Europeană și cel folosit de către Consiliul Europei există diferențe sub aspectul *ratione personae*. [34]

În primul caz, libera circulație este recunoscută și lucrătorilor sezonieri și celor frontaliери. În cel de-al doilea caz, în viziunea Convenției Europene cu privire la statutul juridic al lucrătorului migrant [11], noțiunea de lucrător migrant desemnează cetățeanul unei părți contractante care a fost autorizat de către o altă persoană să își stabilească reședința pe teritoriul său pentru a se încadra într-o muncă salariată. [11, 16] De la protecția acordată de Convenție sunt excluse șase categorii de lucrători migranți: a.) lucrătorii frontaliери; b.) artiștii, inclusiv artiștii de varietăți și animatorii de spectacole, sportivi, angajații pentru o perioadă de scurtă durată, persoanele care exercită o profesie liberală; c.) marinarii; d.) stagiarii; e.) sezonierii; f.) lucrătorii detașați.

Conceptul de lucrător nu a fost definit în doctrină, dar de către CJUE prin analizarea raporturilor de muncă și elementelor sale caracteristice: a.) prestația muncii în schimbul remunerației; b.) realizarea activității în favoarea unei alte persoane și în subordinea acesteia; c.) activitatea prestată să aibă valoare economică autentică și reală. [43]

Astfel, CJUE a statuat, în mod judicios, că definirea acestui concept trebuie să aibă la baza existenței un raport de muncă. De esența raportului de muncă este că pentru o perioadă de timp o persoană (salariatul) prestează activitate pentru și sub conducerea unei alte persoane (angajatorul) în schimbul unei remunerații (salariul). Nu contează natura și durata muncii, însă activitățile trebuie să fie reale și efective. [33]

Ca urmare, definiția preluată de Comisia Europeană este următoarea: “Fiecare resortisant al unui stat membru are dreptul de a lucra în alt stat membru. Termenul “lucrător” are un anumit sens în dreptul UE și nu poate face obiectul unor definiții naționale sau al unor interpretări restrictive.

Acesta se referă la orice persoană care efectuează sub direcția altcuiva o muncă reală și autentică pentru care este plătită. Termenul nu acoperă lucrătorii migranți din țările terțe.” [38]

Potrivit CJUE, conceptul de lucrător, prevăzut de art. 45 din TFUE, este specific Uniunii Europene. Dacă fiecare stat membru ar putea defini și modifica sensul noțiunii de lucrător, atunci,

în funcție de interesul acestora de a-și proteja propria piață a forței de muncă, anumite categorii de lucrători ar fi fost excluși din sfera de aplicare a tratatului. [41]

O categorie aparte sunt lucrătorii frontalieri, care își au reședința pe teritoriul unui stat membru UE, dar își desfășoară activitatea pe teritoriul unui alt stat membru vecin. Acestor lucrători li se aplică legislația statului pe teritoriul căruia sunt angajați și beneficiază de aceleași drepturi ca și cetățenii țării gazdă în ceea ce privește accesul la ocupare, condițiile de muncă și prestațiile sociale. [36]

Libera circulație a lucrătorilor reprezintă în fapt o concretizare în domeniul forței de muncă a principiului general cuprins în art. 18 al Tratatului TFUE conform căruia “ în domeniul de aplicare a tratatelor, și fără a aduce atingere dispozițiilor speciale pe care le prevede, se interzice orice discriminare exercitată pe motiv de cetățenie sau naționalitate”. [40]

Totuși, migrația forței de muncă nu vizează stabilirea unei reședințe noi, ci generarea veniturilor peste hotare. Aceasta este considerentul fundamental pentru definiția oferită de Organizația Internațională a Muncii (OIM), în *Convenția privind Migrația în scop de Angajare nr. 97 (Revizuită 1949)* din 01 iulie 1949, în vigoare din 22 iunie 1952, conform căreia lucrătorii migranți sunt persoanele care migrează dintr-o țară în alta, cu intenția de a se angaja altfel decât pe cont propriu, și include orice persoană, care este admisă regulamentar în țară ca lucrător migrant (articolul 11) [9].

Convenția Internațională privind protecția drepturilor tuturor muncitorilor migranți și ale membrilor lor (articolul 2), adoptată de către Adunarea Generală a ONU, la 18 decembrie 1990 [16, 17], oferă un termen mult mai comprehensiv pentru „*muncitorul migrant*”, care se atribuie persoanei care nu deține cetățenia statului în care ea va fi angajată, este angajată sau a fost angajată pentru o activitate remunerată.

Se impune precizarea că definiția oferită de către OIM în aceste două instrumente se referă doar la migrația dintre Statele părți, migranții fiind persoanele care trec frontiere internaționale pentru a se angaja, dar nu și migranții din interiorul unui Stat, care se deplasează în căutarea unui post de muncă. La fel, ambele convenții fac referire doar la persoanele admise regulamentar pe teritoriul țării gazdă. *A priori*, totuși acest fapt nu exclude din categoria lucrătorilor migranți și persoanele care nu au fost admise regulamentar în statul de destinație. Aceste persoane, nu cad sub incidența Convenției 97, dar totuși situația acestora este reglementată în partea I a Convenției nr. 143. Unui lucrător migrant iregular nu i se vor aplica prevederile articolului 10 al Convenției nr. 143 ce se referă la tratamentul și oportunitățile egale, dar totuși va „beneficia de un tratament egal referitor la drepturile parvenite din slujba precedentă în legătură cu remunerarea, securitatea socială și alte beneficii” [42].

Convenția europeană cu privire la statutul juridic al lucrătorului migrant (24 noiembrie 1977) [11], desemnează „lucrătorul migrant” ca cetățeanul unei părți contractante care a fost autorizat de către o altă parte contractantă să își stabilească reședința pe teritoriul sau pentru a se încadra într-o muncă salariată (articolul 1). Este important de menționat că autorizația indicată în definiția ce urmează a fi eliberată de către Statele părți la Convenție trebuie să aibă un scop unic – încadrarea într-o muncă remunerată a lucrătorului migrant. În cazul în care un astfel de scop lipsește, lucrătorul străin nu cade sub incidența acestei Convenții (spre exemplu, studenții).

Unul din actorii determinanți ai migrației forței de muncă sunt agențiile private de ocupare a forței de muncă. Republica Moldova a ratificat *Convenția nr.181 privind agențiile private de ocupare a forței de muncă* din 19.06.1997 adoptată la Geneva [12]. Agențiile private de ocupare joacă un rol important în funcționarea pieței muncii. Ele contribuie la creșterea nivelului ocupării atât pe piețele interne ale muncii, cât și pe cele externe din diferite țări. În ultimele două decenii, Republica Moldova a înregistrat o creștere a numărului de agenții private de ocupare a forței de muncă, fapt determinat de intensificarea fenomenului migrației internaționale a forței de muncă, precum și de necesitatea organizării plasării persoanelor în câmpul muncii de peste hotare de către agențiile de recrutare autorizate. Activitatea agențiilor private de ocupare a forței de muncă este susținută și considerată oportună cu un efect pozitiv pe piața muncii din Republica Moldova, care-și aduce aportul la sporirea nivelului de ocupare a forței de muncă, ulterior la diminuarea șomajului.

În paragraful 1.3 *Problema științifică, direcțiile de soluționare, scopul și obiectivele cercetării* am trasat problema științifică, direcțiile de soluționare, scopul și obiectivele cercetării.

Cercetarea presupune elucidarea modalităților legale de protecție a drepturilor lucrătorilor migranți pe întreaga perioadă a ciclului migrațional, care reies din diverse acte semnate de către lucrătorul migrant, din actele normative ale statului gazdă și cele internaționale. Pentru atingerea acestui scop au fost trasate următoarele obiective: studiul fenomenului migrației forței de muncă, a componentelor sale definitorii, corelația dintre migrație și globalizare; analiza complexă a mecanismelor legale de protecție a lucrătorilor migranți pe care le au la dispoziție statele și perspectivele de implementarea a acestora; abordarea politicii migraționale a Republicii Moldova.

Problema științifică importantă soluționată în teză constă în fundamentarea politicii migraționale a statului, fapt care va contribui la evidențierea reglementărilor juridice și măsurilor politico-sociale de asigurare a protecției drepturilor și libertăților lucrătorilor migranți-cetățeni ai Republicii Moldova, în vederea aplicării unui model de management motivațional în materie de migrație a forței de muncă în Republica Moldova, respectând mecanismele politico-juridice de asigurare a protecției drepturilor omului.

Drept urmare concluzionăm, Republica Moldova trebuie să pună în practică politicile fondate pe obiective strategice – ocupare, protecție socială, dialog social și dreptul la muncă. În paralel, să

pună accentul pe o abordare globală și integrată, recunoscând că aceste obiective sunt nedisociabile, interdependente și consolidate în mod reciproc. Am constatat diversitatea, dar și obligativitatea documentelor oficiale și a actelor normative în domeniul migrației forței de muncă.

Orice mecanism presupune existența procesului de transformare, al subiectelor și obiectelor, obiectivelor, funcțiilor de transformare, metodelor de realizare a obiectivelor și a mijloace pentru realizarea lor și, prin urmare, prezența rezultatelor transformării și criteriilor de evaluare.

Ca urmare a investigațiilor din acest capitol am ajuns la concluzia că profilurile migraționale reprezintă o prezentare generală sumară a dinamicii fenomenului migrației forței de muncă dintr-o anumită țară, într-o anumită perioadă, însoțite de: - o analiză cuprinzătoare a impactului migrației asupra dezvoltării socio-economice a țării respective în condițiile globalizării și prezentarea cadrului legal existent de gestionare și politici în domeniul migrației, în scopul asigurării coerenței reglementărilor juridice internaționale și naționale.

În capitolul 2 „**Reglementarea juridică internațională a migrației forței de muncă**” dedicat protecției lucrătorilor migranți la nivel internațional și regional am prezentat principalele instrumente internaționale care stabilesc standarde în vederea protecției drepturilor muncitorilor migranți atât la nivel universal ONU și OIM, cât și la nivel regional al Uniunii Europene .

Paragraful 2.1 *Reglementări internaționale speciale privind lucrătorii migranți la nivel universal*. În scopul elaborării unor politici comprehensive în vederea gestionării migrației forței de muncă și combaterii migrației nereglementate, au fost adoptate mai multe acte internaționale și regionale, în cadrul diverselor organizații internaționale.

Trei instrumente universale complementare oferă cadrul juridic necesar nu doar pentru apărarea drepturilor migranților, printre care și drepturile de muncă, dar și pentru politicile naționale de migrație și cooperarea internațională în scopul regulării migrației. Acestea sunt:

- Convenția internațională pentru protecția drepturilor tuturor muncitorilor migranți și ale membrilor familiilor acestora din 1990 (CIDMM) [17],
- Convenția OIM privind migrația în scop de angajare din 1949 (C-97) [9],
- Convenția OIM privind muncitorii migranți (Prevederi suplimentare) din 1975 (C-143) [10].

Buna practică constă în faptul că majoritatea țărilor care au ratificat convențiile au elaborat și implementat politici și practici naționale care în mare parte sunt în conformitate cu aceste standarde; practica este verificată de rapoarte periodice și comentarii oferite de organele respective de supraveghere a tratatelor, Comitetul OIM de experți pentru aplicarea convențiilor și recomandărilor și Comitetul ONU pentru protecția drepturilor tuturor muncitorilor migranți și ale membrilor familiilor acestora. 86 de state au ratificat sau au aderat la cel puțin una din cele trei convenții privind migrația și muncitorii migranți; un șir de state au ratificat două din trei convenții, iar câteva state au ratificat toate cele trei instrumente complementare.

Convenția internațională pentru protecția drepturilor tuturor muncitorilor migranți și ale membrilor familiilor acestora (CIDMM) se bazează parțial pe conceptele și limbajul din cele două convenții OIM. Ea extinde considerabil cadrul juridic al migrației, tratamentul aplicat migranților și prevenirea exploatării și a migrației iregulare. Ea cuprinde întregul proces de migrație a muncitorilor migranți și a membrilor familiilor lor: pregătire, recrutare, plecare și tranzit; șederea în statele de angajare; întoarcerea potențială și reintegrarea în țara de baștină sau statele de reședință.

Convenția internațională pentru protecția drepturilor tuturor muncitorilor migranți și ale membrilor familiilor acestora (CIDMM) oferă și o definiție actualizată a noțiunii de muncitori migranți, inclusiv categorii diferite de muncitori migranți, bazate pe angajarea într-o “activitate remunerată”, cuprinzând astfel migrații cu activități în sectoarele neformale și formale. Normele prezentate în această convenție sunt, în general, aplicabile muncitorilor migranți bărbați și femei în drepturile lor.

Deși riscurile și vulnerabilitățile specifice ale migranților femei nu sunt delinuate, este important ca legislația adoptată în conformitate cu această convenție să asigure că drepturile enumerate în convenție sunt de fapt clar aplicabile și că protejează în egală măsură femeile migranți și membrii familiilor lor, ca și în cazul bărbaților.

Convenția prevede anumite drepturi fundamentale ale omului, definite în Declarația universală a drepturilor omului și alte tratate internaționale de bază în domeniul drepturilor omului, care se aplică tuturor muncitorilor migranți și membrilor familiilor lor, indiferent de cetățenie și statutul juridic. Ea elaborează în continuare pe marginea drepturilor aplicate în mod special migranților regulari și membrilor familiilor lor în sferele sociale și civile, recunoscând că muncitorii migranți sunt ființe umane cu roluri și responsabilități care depășesc contextul de muncă și cel economic.

În același timp, în articolul 79 convenția include un limbaj expres care garantează prerogativele statelor de a determina cine poate intra, rămâne și/sau lucra pe teritoriile lor.

Cu referire la cooperarea dintre state, cele trei convenții oferă îndrumări esențiale pentru cooperare internațională în scopul promovării unor condiții stabile, legale, echitabile și umane ale migrației și subliniază că protecția drepturilor migranților este o responsabilitate comună.

Partea VI a CIDMM conține îndrumări specifice cu privire la consultarea și cooperarea interstatală internațională în domeniile schimbului de informații, oferirii informațiilor pentru migranți, cooperării privind operațiunile de recrutare, întoarcerii ordonate a muncitorilor migranți și a membrilor familiilor acestora, precum și prevenirii și eliminării mișcărilor iregulare și a angajării muncitorilor migranți iregulari.

Convenția OIM privind migrația în scop de angajare (nr. 97) [9] prevede bazele pentru tratamentul egal al cetățenilor și al migranților regulari în procedurile de recrutare, condiții de trai și de muncă, și accesul la justiție, impozite și securitate socială. Ea stabilește detaliile privind

condițiile contractuale, participarea migranților în instruiți legate de locul de muncă sau promovare, prevederi privind reunificarea familiei și modalități de apel contra terminării nejustificate a contractului de muncă sau expulzării, precum și alte măsuri de reglementare a întregului proces de migrație.

Convenția complementară a OIM privind muncitorii migranți (nr. 143) [10] prevede îndrumări specifice privind tratamentul migrației iregulare și facilitarea integrării migranților în societățile gazdă. Articolul stabilește pentru statele care au ratificat convenția obligația de a “respecta drepturile fundamentale ale omului în privința tuturor muncitorilor migranți”, indiferent de situația lor juridică din statul gazdă. Partea II descrie în detaliu standardele privind integrarea muncitorilor migranți de termen lung.

Paragraful 2.2 *Protecția lucrătorilor migranți în baza Convenției Europene a Drepturilor Omului și Cartei Sociale Europene*. Continentul european, se confruntă de câțiva ani cu o presiune migraționistă crescândă. Anume această presiune, a determinat cele două organizații europene principale, Consiliul Europei și Uniunea Europeană, să acționeze decisiv pentru protecția migranților. Deși sistemul european de drept oferă un standard ridicat de protecție a drepturilor omului, fiind adoptate de-a lungul deceniilor, instrumente relevante și create mecanisme eficiente - cele două organizații europene au folosit și încă folosesc toate metodele legale, cum ar fi rezoluțiile și recomandările, prevăzute de ordinea lor internă. În text am analizat: dreptul la muncă și protecția lucrătorilor migranți, interzicerea discriminării, interzicerea sclaviei și a muncii forțate, condițiile de muncă, dreptul la securitate socială. Este o secțiune unde pe larg folosim jurisprudența pentru a confirma sau combate unele afirmații teoretice.

În paragraful 2.3 *Lucrătorii migranți prin prisma reglementărilor Uniunii Europene* am structurat reglementările la nivelul Uniunii Europene, accentul fiind pe Acordul de Asociere RM-UE [1], am dezvoltat dreptul primar și cel derivat.

Izvorul juridic principal în materia instituției lucrătorului îl constituie Capitolul 1 (Lucrătorii), art. 45-48 din Titlul IV (Libera circulație a persoanelor, a serviciilor și a capitalurilor). Noțiunea de lucrători vizează lucrătorii salariați, în timp ce nesalariații se circumscriu libertății de stabilire și libertății de a presta servicii. O persoană păstrează calitatea de lucrător, chiar dacă salariul său este sub minimul de existență stabilit în statul membru gazdă.

La fel, este relevant Regulamentul (UE) nr. 492/2011 al Parlamentului European și al Consiliului din 5 aprilie 2011 privind libera circulație a lucrătorilor în cadrul Uniunii Europene. [37]

Republica Moldova are o proprie politică migraționistă, în contextul inițiativelor migraționiste ale Uniunii Europene. În cadrul acestor inițiative, menționăm: aprobarea unei abordări globale față de migrația în regiunile de est și sud-est învecinate cu Uniunea Europeană; parteneriatul privind

mobilitatea și migrația circulară; Instrument European de Vecinătate și Cooperare; Misiunea Uniunii Europene privind Cooperarea la Frontieră (EUBAM); Sinergia Mării Negre; noua tematică de cooperare cu țările terțe în domeniul azilului și migrației, crearea Centrului Unic de Vize a Uniunii Europene; Acordul privind Simplificarea Regimului de Vize și de Readmisie.

Republica Moldova a fost selectată în calitate de țară, care va realiza proiectul-pilot în domeniul migrației circulare. Accentuăm semnificația specială a unui astfel de acord și mobilitate. Nu este secret faptul că majoritatea inițiativelor Uniunii Europene în domeniul migrației au caracter restrictiv. Acest acord pune accentul pe aspecte stimulatoare, în primul rând, scoate în evidență migrația circulară a cadrelor de muncă calificate, de sensibilizare, de formare profesională în contextul cerințelor Uniunii Europene, cu scopul de reîntoarcere și reintegrare în țara de origine. Acordul presupune, norme cu privire la protecția socială a celor aflați legal peste hotare, o deosebită atenție se atrage cooperării cu diaspora, problemei refugiaților, combaterii migrației ilegale, consolidării managementului migrației și controlului de frontieră.

Din categoria dreptului derivat fac parte și acordurile internaționale încheiate de Uniunea Europeană. Am prezentat și analizat reglementările în domeniu consfințite în Acordul de Asociere RM-UE (Articolul 15 Circulația persoanelor; Capitolul 4 Ocuparea forței de muncă, politica socială și egalitatea de șanse art.31-37) [1].

Articolul 31 din Acordul de Asociere conturează obiectivele principale în domeniul ocupării forței de muncă, protecție socială și egalitate de șanse, acestea sunt: promovarea Agendei privind munca decentă a Organizației Internaționale a Muncii (OIM); politica privind ocuparea forței de muncă; sănătatea și securitatea la locul de muncă; dialogul social; protecția socială; incluziunea socială; egalitatea de șanse între femei și bărbați; combaterea practicilor de discriminare și drepturile sociale.

Paragraful 2.4 *Protecția lucrătorilor migranți în cadrul relațiilor bilaterale între state* prezintă o evoluție istorică a acordurilor bilaterale în domeniul muncii. Se prezintă exemple de aceste acorduri semnate în perioade recente, cum ar fi acordurile privind migrația forței de muncă, acordurile privind securitatea socială, acorduri privind mobilitatea lucrătorilor medicali, acorduri de readmisie etc.

De exemplu, Acordul bilateral între Italia și Republica Moldova în domeniul migrației forței de muncă, semnat în anul 2011 [2], are ca scop promovarea legăturilor dintre instituțiile și serviciile de instruire și angajare din Italia și din Republica Moldova și să consolideze gestionarea fluxurilor de migrație a forței de muncă calificate între aceste țări, dezvoltarea unei rețele de servicii de gestionare a fluxurilor migratorii în scop de muncă între cele două țări. În anul 2012, Guvernul Republicii Moldova a semnat un acord și cu Guvernul Statului Israel cu privire la angajarea temporară a lucrătorilor din Republica Moldova în anumite sectoare din Statul Israel [3].

Republica Moldova a semnat Acordul între Comunitatea Europeană și Republica Moldova privind readmisia persoanelor aflate în situație de ședere ilegală în 2007[4], la fel Acordul dintre Guvernul României și Guvernul Republicii Moldova privind readmisia străinilor, semnat la București la 27 iulie 2001 [5]. În perioada 04 – 05 mai 2015, la Astana, Republica Kazahstan, s-a desfășurat a doua rundă de negocieri pe marginea proiectelor *Acordului între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Kazahstan privind readmisia persoanelor aflate în situație de ședere ilegală și Protocolului de implementare* a acestuia. Menționăm, că semnarea acestor instrumente internaționale reprezintă un obiectiv major al Republicii Moldova în contextul implementării Planului național de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova - Uniunea Europeană.

Protecția socială a migranților se referă la două aspecte principale, pe de o parte, protecția socială a migranților în țara gazdă, iar, pe de altă parte, securitatea socială a acestora în perspectiva întoarcerii acestora în Republica Moldova, pentru că majoritatea din ei nu contribuie la fondul de asigurări sociale și la fondul pentru asigurări obligatorii de asistență medicală. Începând din 2009 și până în prezent Republica Moldova a încheiat acorduri în domeniul asigurărilor sociale cu Republica Bulgaria, Republica Portugheză, România, Marele Ducat de Luxemburg, Republica Austria, Republica Estonia și Republica Cehă, Republica Italia. Aceste acorduri au la bază principiul proporționalității, potrivit căruia fiecare țară care a încheiat acordul achită partea de pensie calculată pentru stagiul de cotizare realizat pe teritoriul ei și pentru care au fost achitate contribuții de asigurări sociale. Astfel, lucrătorii migranți care activează legal în una din țările menționate mai sus și achită contribuții sociale, la atingerea vârstei de pensionare prevăzută de legislația acelui stat, partea de pensie calculată pentru stagiul realizat li se va transfera la locul permanent de trai pe teritoriul uneia dintre țările semnatare.

Prezentăm și contractele individuale de muncă, deoarece considerăm că sunt un element cheie în conținutul cadrului juridic al lucrătorului migrant.

În concluzie la capitolul 2 menționăm că migrația pentru muncă a cunoscut o traiectorie ascendentă în Republica Moldova, devenind probabil cea mai importantă formă de mobilitate internațională. Deși, în mod evident, eforturile și preocuparea statului pentru migrație s-au intensificat, Republicii Moldova îi lipsește încă o politică coerentă în domeniu care să vizeze evoluții pe termen lung. Această concluzie s-a format ca urmare a studiului reglementărilor internaționale speciale privind lucrătorii migranți la nivel universal, în baza Convenției Europene a Drepturilor Omului și Cartei Sociale Europene [14], și în baza acordurilor bilaterale. Recomandările formulate de noi reprezintă cu siguranță numai o parte a procesului de construcție prin care Republica Moldova trebuie să răspundă provocărilor mobilităților forței de muncă.

Capitolul 3 „ Reglementări juridice naționale privind statutul juridic al lucrătorilor migranți”

În paragraful 3.1 *Evoluția politicii migraționiste în Republica Moldova* am prezentat evoluția politicilor în domeniul migrației forței de muncă în Republica Moldova și am ajuns la concluzia că sunt divizate în mai multe compartimente:

1. Elaborarea și perfecționarea mecanismelor eficiente de gestionare și control al fluxurilor migraționale. Aceste mecanisme au la bază *documente strategice naționale* : Programul National de implementare a Planului de Acțiuni Republica Moldova – Uniunea Europeană în domeniul liberalizării regimului de vize; Strategia națională în domeniul migrației și azilului (2011-2020); *cadrul normativ național*: Legea nr.180 cu privire la migrația forței de muncă [24]; Legea nr.102/15 privind ocuparea forței de muncă și protecția socială a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă din 13.03.2003 [26]; *instrumente internaționale* :

- Republica Moldova a ratificat 41 convenții ale Organizației Internaționale a Muncii care reglementează piața muncii și 3 Convenții de bază în domeniul migrației de muncă:
- Convenția europeană cu privire la statutul juridic al lucrătorilor migranți (2006) [11];
- Convenția nr. 97 a Organizației Internaționale a Muncii privind migrația în scop de angajare (2005) [9];
- Convenția nr. 181 a Organizației Internaționale a Muncii privind agențiile private de ocupare a forței de muncă (2001) [12].

2. Dezvoltarea în continuare a cooperării bilaterale și multilaterale cu țările de destinație ale lucrătorilor migranți. În acest scop sunt negociate și încheiate Acorduri în domeniul migrației de muncă și securității sociale cu: Federația Rusă, Ucraina, Belarus, Azerbaidjan, Italia, Statul Israel, Bulgaria, ș.a.

Beneficiarii acestor acorduri sunt lucrătorii migranți angajați în mod organizat sau independent, muncitorii detașați, care sunt sau au fost asigurați în conformitate cu legislația ambelor sau a unuia dintre statele parte la acord și membrii de familie ale persoanelor sus-menționate (în cazul acordării pensiei de urmaș).

Acordurile bilaterale în domeniul muncii reprezintă un mijloc prin care problemele comune ale statelor de origine și de destinație pot fi soluționate prin acțiuni de cooperare. Ele sunt un instrument eficient și de valoare pentru promovarea scopurilor și obiectivelor naționale în domeniul angajării peste hotare. Statele care încearcă să aibă un sistem de migrație mai ordonat ar trebui să consume toate metodele posibile pentru a convinge autoritățile statelor de destinație de necesitatea acordurilor bilaterale în domeniul muncii. Un asemenea acord ar oficializa angajamentul fiecărei părți de a asigura evoluția procesului migrațional conform regulilor stabilite, clauzelor și condițiilor convenite.

Prestațiile acordate sunt: asigurarea tratamentului egal al lucrătorilor moldoveni cu cel al lucrătorilor băștinași în ceea ce privește drepturile, obligațiile, protecția și siguranța la locul de muncă; pensii pentru limită de vîrstă și pensii de invaliditate cauzate de boli obișnuite; pensii și indemnizații de invaliditate cauzate de accidente de muncă sau boli profesionale și pensii de urmaș; ajutorul de șomaj și indemnizația pentru incapacitate temporară de muncă și de maternitate; ajutorul de deces.

3. Crearea oportunităților economice în Republica Moldova prin atragerea investițiilor străine și promovarea investirii remitențelor în dezvoltarea afacerilor. Facilitarea reîntoarcerii și reintegrării lucrătorilor migranți prin implementarea proiectelor de reîntoarcere voluntară.

4. Promovarea reîntoarcerii și reintegrării migranților, inclusiv temporare a celor înalt calificați. Măsurile de prevenire a emigrării prin crearea oportunităților de angajare în țară sunt susținute de: elaborarea și aplicarea politicilor de corelare a programelor de studii la cerințele pieței muncii; elaborarea și implementarea unor politici de ajustare a tehnologiilor noi, profesiilor derivate din aceste tehnologii la rigorile economiei naționale; elaborarea și implementarea unor politici de susținere a antreprenorialului, drept mijloc eficient de integrare în mediul social-economic al tinerilor instruiți; dezvoltarea circuitului intelectual în vederea evitării exodului de inteligență, prin consolidarea și dezvoltarea de transferuri de cunoștințe și tehnologii între persoanele înalt calificate din țară cu omologi din diaspora și specialiști străini; măsuri de prevenire a emigrării tinerilor prin crearea oportunităților de angajare în țară.

Paragraful 3.2 *Reglementarea migrației forței de muncă la nivel național*. În prezent actele legislative de bază în domeniul respectiv sunt: Constituția Republicii Moldova [8], Legea nr.200 din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova [25], Legea nr.180-XVI din 10 iulie 2008 cu privire la migrația de muncă [24], Legea nr.274 din 27 decembrie 2011 privind integrarea străinilor în Republica Moldova [23] și Legea nr.270-XVI din 18 decembrie 2008 privind azilul în Republica Moldova [22]. Multitudinea aspectelor privind mecanismele și procedurile ce țin de intrare, ședere și ieșire a străinilor din țară, asigurarea drepturilor migranților aflați peste hotare, de acordare a azilului etc., sunt reglementate prin acte legislative conexe: Hotărîrea Guvernului nr.339 din 20 mai 2014 [21] cu privire la aprobarea Planului de acțiuni pentru anii 2014-2016 privind susținerea reintegrării cetățenilor întorși de peste hotare, Hotărîrea Guvernului nr.1133 din 9 octombrie 2008 pentru aprobarea Planului de acțiuni privind stimularea reîntoarcerii lucrătorilor migranți moldoveni de peste hotare [20], Hotărîrea Guvernului nr.655 din 8 septembrie 2011 cu privire la aprobarea Strategiei naționale în domeniul migrației și azilului (2011-2016) [18], Hotărîrea Guvernului nr.1009 din 26 decembrie 2011 cu privire la aprobarea Planului de acțiuni 2011-2015[19], Planului de acțiuni pentru anii 2011-2015 privind implementarea Strategiei naționale în domeniul migrației și azilului (2011-2020) [35].

În urma cercetărilor efectuate am ajuns la concluzia că Republica Moldova a înregistrat în ultimii ani schimbări progresive la nivel legislativ și instituțional în ceea ce privește gestionarea migrației. Cu toate acestea, atestăm restanțe în încheierea acordurilor bilaterale cu mai multe țări privind migrația forței de muncă. Acest aspect afectează în primul rând protecția socială a migranților în țările gazdă, dar și sistemul de protecție socială din Moldova. Și, totuși, lipsesc politicile guvernamentale motivaționale pentru migranți în ceea ce privește contribuția la sistemul de protecție socială.

Paragraful 3.3 *Măsuri politico-juridice de asigurare a protecției drepturilor și libertăților lucrătorilor migranți-cetățeni ai Republicii Moldova în afara frontierei de stat.* Un timp îndelungat în Republica Moldova problema migrației de muncă a fost abordată unilateral. În mod special se accentua problema imigrării forței de muncă în Republica Moldova și a protecției pieței interne de muncă. Dar abordarea unilaterală a problemei a creat anumite dificultăți pentru cetățenii Republicii Moldova aflați la lucru peste hotare și a impus necesitatea gestionării migrației de muncă.

La nivel internațional, există două tipuri principale de metode pentru a veghea la aplicarea convențiilor în domeniul social. În primul rând, sunt plîngerile emanînd de la persoane individuale sau de la grupuri sau asociații. În al doilea rând, există sistemul analizei periodice a rapoartelor generale anuale, elaborate de guvernele ce au ratificat o anumită convenție. Convenția Europeană a Drepturilor Omului se referă la sistemul plîngerilor. Carta Socială Europeană (revizuită) din 03.05.1996 [7] are un sistem de control bazat pe reclamațiile colective.

În acest paragraf am evidențiat măsurile politico-juridice de asigurare a protecției drepturilor și libertăților lucrătorilor migranți. Anterior am vorbit despre rolul acordurilor bilaterale. În concluzie, deși procesul de semnare a acordurilor a început deja de mai mulți ani, constatăm că nu este aprobat un model al acordului bilateral care ar conține expres standardele minime care urmează a fi puse în discuție, așa cum prevăd standardele OIM. Din partea instituțiilor Republicii Moldova nu există o insistență și o sincronizare în activitățile externe în acest domeniu. Sunt necesare acorduri bilaterale cu țările în care muncesc cei mai mulți cetățeni ai Republicii Moldova – Portugalia, Franța, Spania ș. a.

Un alt mecanism de protecție a lucrătorilor migranți și de asigurare a drepturilor acestora este impunerea unor standarde minime la încheierea contractelor de angajare peste hotare. Aceste standarde sunt absolut necesare, deoarece un mare număr al celor care au luat decizia de a emigra sunt dezinformați cu privire la condițiile de muncă în statul în care intenționează să emigreze. Adoptarea lor este foarte utilă, deoarece viitorii potențiali angajați ar putea să le invoce în negocierea condițiilor contractelor de muncă. Lipsa acestor standarde minime sau a cunoașterii lor pot dezavantaja emigranții în comparație cu populația de origine a statului primitor de forță de

muncă. Ele sunt pârgii legale în susținerea negocierilor condițiilor de muncă, chiar dacă nu sunt aplicate în întregime pe teritoriul statului gazdă, ele pot contribui esențial în obținerea unor succese.

Paragraful 3.4 *Concluzii*. Ca urmare a cercetării am stabilit că Republica Moldova furnizează forță de muncă atât spre țările CSI, cât și spre cele ale UE. Îmbunătățirea nivelului de trai este motivul esențial care îi determină pe marea majoritate a cetățenilor să plece la muncă peste hotare. Republica Moldova fiind o țară mică, resimte orice fluctuație de persoane; aproximativ o treime din populația activă din punct de vedere economic este implicată în procesul de emigrare și aceasta are un impact negativ asupra proceselor demografice, socio-economice de lungă durată, deși cota migranților moldoveni nu este una semnificativă pentru țările-gazde.

Republica Moldova a înregistrat în ultimii ani schimbări progresive la nivel legislativ și instituțional în ceea ce privește gestionarea migrației. Cu toate acestea, atestăm restanțe în încheierea acordurilor bilaterale cu mai multe țări privind migrația forței de muncă. Acest aspect afectează în primul rând protecția socială a migranților în țările gazdă, dar și sistemul de protecție socială din Republica Moldova.

Din punct de vedere al imigrării, Republica Moldova nu este o țară atractivă pentru cetățenii altor state. Politicile privind solicitanții de azil și refugiații sunt treptat racordate la cerințele Uniunii Europene, totuși avem restanțe în ceea ce privește respectarea drepturilor refugiaților și solicitanților de azil, oferirea condițiilor decente de trai și a oportunităților de includere socială.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Demersul științific realizat ne-a permis să degajăm următoarele concluzii, și anume:

- ***Analiza lucrărilor științifice și a publicațiilor în domeniul migrației forței de muncă;***

Acest obiectiv s-a soldat cu concluzia că complexitatea problemelor ridicate de migrația forței de muncă arată că, aceasta, are sau poate avea un impact important asupra dezvoltării statelor. Am analizat fenomenul migrației forței de muncă, a componentelor sale definitorii, corelația dintre migrație și globalizare; mecanismele legale de protecție a lucrătorilor migranți pe care le au la dispoziție statele și perspectivele de implementarea a acestora. Am abordat politica migrațională a Republicii Moldova, în contextul tendințelor și realităților regionale bazându-ne pe cercetările doctrinarilor autohtoni și străini.

În special, s-a insistat asupra definiției și actorilor determinanți ai migrației internaționale a forței de muncă.

Migrația internațională a forței de muncă este procesul de circulație a capitalului uman dintr-o țară în alta în scopul angajării în câmpul muncii în condiții mai avantajoase decât în țara de proveniență, generând venituri peste hotare, utilizate ulterior în țara de origine.

Libera circulație a persoanelor, inițial destinată populației active, a fost extinsă în mod progresiv pentru a include și alte segmente ale populației și reprezintă în momentul de față unul dintre cele mai importante drepturi individuale pe care Uniunea Europeană le garantează cetățenilor săi. De-a lungul existenței sale, dreptul de a circula liber a fost mai întâi legat de integrarea piețelor economice, pentru a ajunge ca în ultimele două decenii să fie mai degrabă corelat cu drepturile ce derivă din cetățenia europeană.

Din aceste motive, apreciem că definirea statutului de lucrător, precum și examinarea beneficiilor ce derivă din posesia și menținerea acestui statut vor rămâne în viitor cel puțin la fel de importante, pe cât au fost și în anii '70 – '80, atunci când s-a consolidat jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene în această materie, astfel ne propunem elaborarea unui ghid-instrument pentru practicienii din domeniul dreptului (avocați, judecători, funcționari publici, apărători ai drepturilor omului), pentru a înțelege mai bine drepturile și libertățile lucrătorilor migranți la nivel național și nivel internațional.

- Cercetarea legislației naționale și a reglementărilor internaționale în domeniul migrației forței de muncă la care Republica Moldova este parte;

Am analizat cele mai importante reglementări juridice internaționale și mecanisme de ordin juridic pe care statele le-ar putea aplica în vederea protecției lucrătorilor migranți. [27, 28, 29, 30] Complexitatea problemelor ce țin de protecția migranților denotă că răspunsul guvernelor trebuie să fie unul comprehensiv și multe-sectorial, bazat pe normele internaționale și pe o bună înțelegere a forțelor economice care dictează condițiile de muncă din diferite sectoare.

Un cadru stabil pentru îmbunătățirea condițiilor de muncă a migranților ar trebui elaborat în baza cooperării multilaterale inter-guvernamentale, unei guvernări adecvate, reglementării relațiilor de pe piața muncii, creării unui cadru legal adecvat și mobilizarea eficientă a actorilor sociali și non-guvernamentali. Am formulat și un șir de concluzii:

- Actele legislative sunt adoptate adesea fără a se ține cont în deplină măsură de legislația internațională în domeniu, ceea ce ulterior impune modificarea lor.
- Cadrul juridic nu conține reguli clare de distribuire a responsabilităților în administrarea proceselor migraționiste care ar permite coordonarea activităților, eficientizarea și supravegherea executării acestora.
- Legislația nu conține mecanisme clare de implementare a drepturilor declarate, mecanisme de supraveghere și control din partea statului asupra activității altor actori.
- Normele legislative nu conțin reglementări privind unele etape de bază ale procesului de emigrare: informarea, reabilitarea și reinserția socială, principii de cooperare cu alți actori sociali: Patronat, Sindicate, ONG.

Drept urmare, pentru a oferi o protecție eficientă migranților, statele de origine și cele de destinație trebuie să ratifice cele mai relevante *Convenții* ale OIM [10] și ONU cu privire la lucrătorii migranți; să semneze *acorduri bilaterale și multilaterale* și acorduri cu privire la securitatea socială care ar asigura protecția migranților.

Considerăm că trebuie stabilite standarde minime pentru contractele de muncă, încât potențialii lucrători migrant să le poată folosi pentru a analiza corectitudinea condițiilor de angajare pe care le oferă agentul de recrutare sau patronul; să adopte reguli care ar obliga potențialii lucrători migranți să înregistreze contractele de muncă la autoritățile competente, înainte să plece din țară: să stabilească reguli și proceduri pentru a asigura ca fiecare lucrător care pleacă peste hotare pentru angajare să posede un document valabil cu valoare juridică, care să indice condițiile angajării aprobate de patron.

Guvernele pot încuraja activitatea agențiilor private de recrutare legitime, protejând lucrătorii migranți de abuzuri, prin: licențierea agențiilor private de recrutare, stabilirea garanțiilor de performanță, limitarea taxelor de recrutare. Pentru a se asigura că agențiile private activează conform legii, guvernul poate recurge la măsuri de supraveghere.

- *Abordarea politicii migraționale a Republicii Moldova, în contextul tendințelor și realităților regionale.*

Politicile migraționale necesită puternice instrumente de coordonare între toate structurile implicate dat fiind caracterul multi-disciplinar al acestora și multitudinea de actori implicați atât la nivel național, cât și regional. Coordonarea trebuie să poarte un caracter de comunicare permanentă prin instituirea structurilor comune de monitorizare și evaluare. În situația creată și a prejudiciilor cauzate de fluxul migrațional, politicile migraționiste a forței de muncă trebuie să-și asume un șir de acțiuni: să se conforme practicilor internaționale; să prevadă elementele ce asigură protecția adecvată a lucrătorilor migranți; să faciliteze procesul de integrare economică regională; să perfecționeze cadrul managementului migrațional; să coopereze cu toți factorii de decizie etc.

Este necesar să se asigure o politică de migrație economică, care să ofere un statut legal sigur și un set de drepturi garantate. [31, p.70-74]

- *Analiza complexă a mecanismelor legale de protecție a lucrătorilor migranți pe care le au la dispoziție statele și perspectivele de implementarea a acestora;*

Toate mecanismele menționate pînă acum sunt măsuri protective destinate siguranței cetățenilor care participă la fuxurile forței de muncă internaționale. Totuși, Guvernele naționale, prin capacitățile diferite cu care sunt dotate, pot adopta și măsuri de suport în procesul de recrutare a angajaților peste hotarele țării. Aceste măsuri de suport au drept scop primordial reducerea costurilor de emigrare și acordare de asistență în procesul de efectuare a formalităților înainte de plecare. Există situații specifice în care statul poate să apară chiar în calitate de creditor pentru

anumite categorii social vulnerabile, spre exemplu femeile, asigurându-le acestea o parte din resursele financiare necesare pentru îndeplinirea formalităților documentare.

O altă temă destul de importantă, care se cere a fi pusă în lumină în acest context este cea a instituirii unor mecanisme de control asupra evenimentelor sau actelor care au loc pe piața forței de muncă internațională. Pe de o parte, rolul unor asemenea mecanisme de control îl joacă, de cele mai multe ori, Guvernele naționale.

Mecanismul de control cu care este dotat statul servește acestuia în verificarea următoarelor lucruri:

- cum sunt îndeplinite prevederile legislației naționale și internaționale;
- sunt eficiente aceste acțiuni sau nu;
- corespunderea cerințelor cu relațiile sociale pe care au fost destinate să le reglementeze;
- legalitatea actelor îndeplinite. [32, p.21]

Problema științifică importantă soluționată în teză constă în fundamentarea politicii migraționale a statului, fapt care va contribui la evidențierea reglementărilor juridice și măsurilor politico-sociale de asigurare a protecției drepturilor și libertăților lucrătorilor migranți-cetățeni ai Republicii Moldova, în vederea aplicării unui model de management motivațional în materie de migrație a forței de muncă în Republica Moldova, respectând mecanismele politico-juridice de asigurare a protecției drepturilor omului.

Astfel, **recomandările** pentru Republica Moldova sunt:

1. Crearea unei baze de date unice cu privire la lucrătorii migranți plecați peste hotare, care să conțină informații cu privire la angajator, agent prestator de servicii de angajare, contracte, date cu privire la remitențe. Dezvoltarea unui sistem de schimb electronic al informației între toate autoritățile relevante;
2. Determinarea priorităților privind aderarea sau ratificarea tratatelor și convențiilor internaționale în domeniu. Propunem ratificarea convenției CIDMM bazată pe drepturi și o bază juridică pentru politicile și practicile naționale privind muncitorii migranți internaționali și membrii familiilor acestora. Această convenția servește drept instrument de încurajare a statelor să stabilească sau să perfecționeze legislația națională în conformitate cu standardele internaționale, definește o agendă clară pentru consultările și cooperarea dintre state în formularea politicilor privind migrația forței de muncă, schimbul de informație, oferirea informației migranților, întoarcerea ordonată și reintegrarea, etc.
3. Instruirea funcționarilor publici în scopul familiarizării cu cerințele instrumentelor juridice internaționale în domeniu.

4. Elaborarea și implementarea unor instrumente de coordonare între toate structurile implicate dat fiind caracterul multidisciplinar al acestora și multitudinea de actori implicați atât la nivel național, cât și regional.
5. Dezvoltarea serviciilor de reintegrare în societate a lucrătorilor migranți.
6. Extinderea și consolidarea dialogului cu statele de destinație ale lucrătorilor migranți în vederea negocierii și încheierii acordurilor în domeniul migrației de muncă și securității sociale;
7. Promovarea migrației legale temporare prin implementarea proiectelor de migrație circulară;
8. Sporirea gradului de informare a migranților cu privire la opțiunile de întoarcere și reintegrare, dezvoltarea pieței forței de muncă, prin îmbunătățirea educației și a sistemului de formare profesională, recunoașterea competențelor și calificărilor și crearea oportunităților de revenire și reintegrare durabilă a migranților;
9. Consolidarea legăturilor cu comunitățile de moldoveni și diaspora, identificarea necesităților și acordarea asistenței.
10. Integrarea politicilor migraționale în politicile de dezvoltare, inclusiv, prin îmbunătățirea impactului de investire/utilizare a remitențelor;

Recomandări sub formă de sugestii pentru cercetările de perspectivă:

Conținutul **Ghidului** informativ pe care îl propunem va cuprinde cinci părți principale:

a.) *Pilonii statutului juridic al lucrătorilor* în temeiul instrumentelor juridice naționale și internaționale care stabilesc cadrul liberei circulații:

- Dreptul la intrare și ședere liberă pe o perioadă mai mare de 3 luni în baza respectării unor condiții, precum înregistrare, carte de identitate sau pașaport valabil, domiciliu, cazare;
- Drepturi egale cu cetățenii țării respective, cu excepția angajării în sectorul public și a încetării exercitării acestor drepturi din motive de ordine /siguranță publică;
- Accesul la serviciile de ocupare a forței de muncă și la ofertele de angajare, dreptul de a căuta un loc de muncă;
- Recunoașterea certificatelor de calificare;
- Angajare în condiții legale: contract de muncă, înregistrare, cod de identificare fiscală și asigurări sociale, salariu legal (minimumul stabilit prin lege sau prin contractul colectiv de muncă de la nivelul sectorului), program de muncă conform legii;
- Afilierea la un sindicat, participarea la comitetele de întreprindere;
- Acces la beneficiile sociale acordate lucrătorilor și la ajutorul de șomaj;
- Stabilirea membrilor de familie cu drept de liberă circulație.

b.) Numele *agențiilor și autorităților competente* și adresa /pagina de Internet a acestora.

c.) *Organizații* ce pot oferi sprijin atunci când lucrătorul are nevoie de consiliere sau asistență juridică, de ex.: oficii consulare; organism responsabil de promovarea egalității de tratament; ONG-uri.

d.) Alte *site-uri* utile ce oferă informații generale despre condițiile de viață și de muncă din țara de destinație.

e.) *Termenii* cei mai relevanți din domeniul ocupării forței de muncă și al drepturilor sociale trebuie stabiliți și incluși într-o scurtă listă, în fiecare limbă: de ex.: contract of employment-contract de muncă; contract of service-contract de servicii; assignment performance report-raport privind performanța; employee-angajat; occupational safety-securitate în muncă; safety regulation-norme de siguranță; sick-leave-concediu de boală, etc.

BIBLIOGRAFIE

1. Acordul de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora pe de altă parte. [On-line]: <http://lex.justice.md/md/353829/> (vizitat 18.02.2016).
2. Acordul între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Italiene în domeniul migrației de muncă și Protocolul de Implementare a acestuia, Semnat la Roma pe 05 iulie 2011. [On-line]: <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=339876> (vizitat 18.02.2016).
3. Acordul dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Statului Israel cu privire la angajarea temporară a lucrătorilor din Republica Moldova în anumite sectoare din Statul Israel, precum și Protocolului A de implementare a acestuia, semnate la Ierusalim la 16 octombrie 2012. [On-line]: <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=346040> (vizitat 18.02.2016).
4. Acord între Comunitatea Europeană și Republica Moldova privind readmisia persoanelor aflate în situație de ședere ilegală. Jurnalul Oficial L 334, 19/12/2007, p. 0149 – 0167.
5. Acordul dintre Guvernul României și Guvernul Republicii Moldova privind readmisia străinilor. Publicat: 30.12.2002 în Tratatate Internationale Nr. 29 art Nr: 274. Data intrării in vigoare: 03.07.2002.
6. Biroul Național pentru Statistică. [On-line]: <http://statbank.statistica.md/pxweb/Database/RO/03%20MUN/MUN07/MUN07.asp> (vizitat 18.02.2016).
7. Carta Socială Europeană (revizuită) din 03.05.1996. Publicată în ediția oficială "Tratatate internaționale", 2006, volumul 38, pag.175. Ratificată prin Legea nr.484-XV din 28.09.2001. În vigoare pentru Republica Moldova din 1 ianuarie 2002.
8. Constituția Republicii Moldova din 29 iulie 1994, Publicat : 12.08.1994 în Monitorul Oficial

- Nr. 1. Data intrării în vigoare: 27.08.1994.
9. Convenția OIM nr.97 privind migrația în scop de angajare, adoptată la Geneva la 1 iulie 1949, nr. 209-XVI din 29.07.2005, ratificată prin Legea RM nr.209-XVI din 29.07.2005. În: Monitorul Oficial al R.Moldova nr.107-109/579 din 12.08.2005.
 10. Convențiile OIM ratificate de Republica Moldova, Colecție. Chișinău, 2011. [On-line]: www.sindicat.md/wp-content/uploads/2013/03/Colecție-convenții-OIM.doc, (vizitat 28.04.2016)
 11. Convenția europeană cu privire la statutul juridic al lucrătorilor migranți, ratificată prin Legea RM nr. 20 din 10.02.2006, publicată: 03.03.2006. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova. nr.35-38, art.nr.156.
 12. Convenția OIM nr.181 privind agențiile private de ocupare a forței de muncă din 19.06.1997 adoptată la Geneva, ratificată prin Legea RM nr. 482-XV din 28.09.2001, în vigoare pentru Republica Moldova din 19.12.2002. Publicat în ediția "Tratate Internaționale", vol. 35 p. 165.
 13. Constantinescu M. Teorii ale migrației internaționale. În: Sociologie Românească, 2002, nr. 3-4, p.93-114.
 14. Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, 4 noiembrie 1950. Publicat: 01.01.1998 în Tratate Internaționale Nr. 1 art Nr : 342. Data intrării în vigoare: 01.02.1998.
 15. Declarația Universală a drepturilor omului. Adoptată la 10 decembrie 1948 la New York. Republica Moldova a aderat prin Hotărârea Parlamentului RM nr.217-XII din 28.07.90, publicată în ediția oficială "Tratate internaționale", 1998, volumul 1, pag.11.
 16. Directiva 2004/38/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind dreptul la liberă circulație și ședere pe teritoriul statelor membre pentru cetățenii Uniunii și membrii familiilor acestora, de modificare a Regulamentului (CEE) nr. 1612/68 și de abrogare a Directivelor 64/221/CEE, 68/360/CEE, 72/194/CEE, 73/148/CEE, 75/34/CEE, 75/35/CEE, 90/364/CEE, 90/365/CEE și 93/96/CEE. [On-line]: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:02004L0038-20110616> (vizitat 29.04.2016).
 17. Ghid privind ratificarea Convenției internaționale pentru protecția drepturilor tuturor muncitorilor migranți și ale membrilor familiilor acestora din 1990 (CIDMM din 18 decembrie 1990, în vigoare de la 1 iulie 2003). [On-line]: http://www.migrantsrights.org/documents/SCRatificationGuideROJune2012_000.pdf (vizitat 18.02.2016).
 18. Hotărârea Guvernului nr.655 din 8 septembrie 2011 cu privire la aprobarea Strategiei naționale în domeniul migrației și azilului(2011-2020). [On-line]: <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=340066> (vizitat 01.05.2016).

19. Hotărârea Guvernului nr.1009 din 26 decembrie 2011 cu privire la aprobarea Planului de acțiuni 2011-2015 privind implementarea Strategiei naționale în domeniul migrației și azilului (2011-2020). [On-line]: <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=341743> (vizitat 01.05.2016).
20. Hotărârea Guvernului nr.1133 din 9 octombrie 2008 pentru aprobarea Planului de acțiuni privind stimularea reîntoarcerii lucrătorilor migranți moldoveni de peste hotare. [On-line]: <http://lex.justice.md/viewdoc.php?action=view&view=doc&id=329366&lang=1>. (vizitat 01.05.2016).
21. Hotărârea Guvernului nr.339 din 20 mai 2014 cu privire la aprobarea Planului de acțiuni pentru anii 2014-2016 privind susținerea reintegrării cetățenilor întorși de peste hotare. [On-line]: <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=353112> (vizitat 01.05.2016).
22. Legea nr.270-XVI din 18 decembrie 2008 privind azilul în Republica Moldova. Publicat: 13.03.2009 în Monitorul Oficial Nr. 53-54, art Nr: 145. Data intrării în vigoare: 13.03.2009. [On-line]: <http://lex.justice.md/md/330978/> (vizitat 01.05.2016)
23. Legea nr.274 din 27 decembrie 2011 privind integrarea străinilor în Republica Moldova. Publicat: 13.03.2012 în Monitorul Oficial Nr. 48, art Nr: 144. Data intrării în vigoare: 01.07.2012. <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=342438>. (vizitat 01.05.2016)
24. Legea nr. 180-XVI din 10.07.2008 cu privire la migrația de muncă. [On-line]: <http://lex.justice.md/md/328963> (vizitat 06.06.2015).
25. Legea nr. 200 din 16.07.2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova (Monitorul Oficial al Republicii Moldova. 2010, Nr. 179-181, art. 610). [On-line]: <http://lex.justice.md/md/336056>, (vizitat pe 06.06.2015)
26. Legea nr. 102-XV din 13 martie 2003 privind ocuparea forței de muncă și protecția socială a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr.70-72, art.312).
27. Luca Ala. Mecanisme și proceduri internaționale de reglementare a forței de muncă. Studia Universitatis, Revistă științifică, Seria Științe Sociale, Universitatea de Stat din Moldova, nr.8 (28). Chișinău, Editura : CEP USM, 2009, pag. 18-22.
28. Luca A., Protecția migraților în baza Convenției Europene a Drepturilor Omului și a Cartei Sociale Europene. În: Revista Națională de Drept, publicație periodică științifico-practică, (Categorie C), nr.7 (177) 2015, pp.64-68.
29. Luca A., Reglementări internaționale speciale privind lucrătorii migranți la nivel universal. În: Revista Națională de Drept, publicație periodică științifico-practică, (Categorie C), nr.8 (178)

2015, pp.45-50.

30. Luca A., Conceptul de lucrător în Uniunea Europeană. Conferință științifică națională cu participare internațională „Integrare prin cercetare și inovare” 10-11 noiembrie 2015 Rezumate ale comunicărilor, pp.154-156.
31. Luca Ala. Migrația forței de muncă: factori și alternative. Conferință științifică cu participare internațională, consacrată aniversării a 65-a a USM „Creșterea impactului cercetării și dezvoltarea capacității de inovare”. Chișinău, 21-22 septembrie 2011, Rezumatele comunicărilor. Științe sociale, Vol.I. Chișinău: CEP USM, 2011, pag. 70-74.
32. Luca Ala. Mecanisme și proceduri internaționale de reglementare a forței de muncă. Studia Universitatis, Revistă științifică, Seria Științe Sociale, Universitatea de Stat din Moldova, nr.8 (28). Chișinău, Editura : CEP USM, 2009, pag. 18-22.
33. Moarcăș Costea C.A. Drepturile sociale ale lucrătorilor migranți. București: C.H. Beck, 2011, 312 p.
34. Popoviciu A.C. Lucrătorul în dreptul european. București: C.H.Beck, 2014. 471 p.
35. Planul de acțiuni pentru anii 2011-2015 privind implementarea Strategiei naționale în domeniul migrației și azilului (2011-2020). [On-line]:
<http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=341743>. (vizitat 18.02.2016)
36. Radu R. Cr., Dreptul Uniunii Europene privind relațiile de muncă, Ed. AIUS, Craiova, 2013, p. 129, 289 p.
37. Regulamentul (UE) nr. 492/2011 al Parlamentului European și al Consiliului din 5 aprilie 2011 privind libera circulație a lucrătorilor în cadrul Uniunii. [On-line]: <http://eur.lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:141:0001:0012:ro:PDF> (vizitat 29.04.2016).
38. Regulamentul (UE) nr. 492/2011 al Parlamentului European și al Consiliului din 5 aprilie 2011 privind libera circulație a lucrătorilor în cadrul Uniunii. [On-line]: <http://eur.lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:141:0001:0012:ro:PDF> (vizitat 29.04.2016).
39. Strategia Națională de Dezvoltare Moldova 2020. [On-line]:
http://gov.md/public/files/Moldova_2020_RO.pdf. (vizitat 06.06.2015).
40. Voiculescu N., Dreptul social european, Ed. Universul Juridic, București, 2014, p. 97, 321 p.
41. Blanpain R., European Labour Law, Ed. Wolters Kluwer, 2010, .300 p
42. Picard L., International Labour Conventions and național Legislation on migrant workers: Convergence and Divergence, International Labour Office, Geneva, 1996, p. 3, 43 p
43. Rodière P. Droit social de l'Union Européenne. Paris: L.G.D.J, 2008. 221 p.

ADNOTARE

Luca Ala, “Reglementarea migrației forței de muncă la nivel internațional și național”.

Teză de doctor în drept. Chișinău, 2016.

Specialitatea 552.08 – Drept internațional și european public.

Structura tezei: introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografia din 278 titluri, 7 anexe, 138 pagini de text de bază. Rezultatele tezei au fost expuse în 11 articole publicate în culegeri și reviste de specialitate din Republica Moldova și străinătate.

Cuvintele cheie: forță de muncă, lucrător-migrant, protecția drepturilor și libertăților lucrătorilor migranți, măsuri politico-juridice, reglementări juridice internaționale și naționale.

Domeniul de studiu: analiza complexă a reglementărilor naționale, internaționale și de drept al Uniunii Europene al migrației forței de muncă.

Scopul și obiectivele lucrării. Cercetarea presupune elucidarea modalităților legale de protecție a drepturilor lucrătorilor migranți pe întreaga perioadă a ciclului migrațional, care reies din diverse acte semnate de către lucrătorul migrant, din actele normative ale statului gazdă și cele internaționale. Pentru atingerea acestui scop au fost trasate următoarele **obiective:** studiul fenomenului migrației forței de muncă, a componentelor sale definitorii, corelația dintre migrație și globalizare; analiza complexă a mecanismelor legale de protecție a lucrătorilor migranți pe care le au la dispoziție statele și perspectivele de implementarea a acestora; abordarea politicii migraționale a Republicii Moldova.

Noutatea și originalitatea științifică. Investigația de față vine să aducă un suflu nou prin cercetarea reglementărilor fluxului migrator din punct de vedere al globalizării și regionalizării fenomenului migrațional, analizând variate aspecte ale protecției lucrătorilor migranți și drepturilor sociale ale acestora. Accentul se pune pe reglementarea juridică internațională și națională a migrației forței de muncă, pe specificul proceselor migraționale care au loc la moment pe plan regional, pe relațiile dintre lucrătorul migrant și angajator.

Problema științifică importantă soluționată în teză constă în fundamentarea politicii migraționale a statului, fapt care va contribui la evidențierea reglementărilor juridice și măsurilor politico-sociale de asigurare a protecției drepturilor și libertăților lucrătorilor migranți-cetățeni ai Republicii Moldova, în vederea aplicării unui model de management motivațional în materie de migrație a forței de muncă în Republica Moldova.

Semnificația teoretică este determinată de abordarea inovatoare asupra mecanismelor de protecție a lucrătorilor migranți, evidențierea oportunităților și dezavantajelor migrației forței de muncă în contextul globalizării, extinderea și diversificarea cercetărilor în domeniul dat, propunerea soluțiilor mai eficiente, în vederea depășirii handicapului decizional la nivel național. Metodologia utilizată în teză denotă caracterul interdisciplinar al cercetării, ce corespunde tendințelor moderne de dezvoltare a științei juridice la nivel global.

Valoarea aplicativă a lucrării. Rezultatele cercetării pot servi în calitate de material didactic la suporturile de curs la disciplinele: drept internațional public, protecția juridică internațională a drepturilor omului, dreptul protecției sociale, drept social european. Se propune elaborarea unui ghid-instrument pentru practicienii din domeniul dreptului (avocați, judecători, funcționari publici, apărători ai drepturilor omului).

Implementarea rezultatelor științifice. Teza a fost prezentată în cadrul departamentului Drept Internațional și European a Facultății de Drept a Universității de Stat din Republica Moldova și a Seminarului științific de profil, fiind discutată și apreciată. Aspectele teoretico-practice expuse în lucrare au fost examinate și recunoscute la diverse conferințe și reuniuni naționale și internaționale. Drept aprobare a rezultatelor servește și activitatea în calitate de lector la Facultatea de Drept.

АННОТАЦИЯ

Лука Алла, „Регулирование трудовой миграции на международном и национальном уровне”. Диссертация на соискание ученой степени доктора права. Кишинев, 2016.

Специализация 552.08 - Международное и европейское публичное право.

Структура работы: введение, три главы, общие выводы и рекомендации, библиография 278 названий, 7 приложения, 138 основных страниц текста. Результаты, представленные в диссертации были отражены в научных статьях и опубликованы в 11 сборниках в Молдове и за рубежом.

Ключевые слова: рабочая сила, трудовой мигрант, защита прав и свобод трудящихся мигрантов, политические и правовые меры, государственная миграционная политика, международные и национальные правовые нормы.

Область научного исследования. Эта работа представляет собой научное исследование международно-правовых норм и норм Европейского Союза в области трудовой миграции в контексте глобализации.

Цель и задачи. В рамках проведенного исследования автор пытается выяснить правовые методы защиты прав трудящихся-мигрантов на протяжении всего миграционного цикла, который отражен в различных документах, подписанных между работодателем и работником, нормативных актов международного местного уровня. Для достижения этой цели были поставлены следующие **задачи:** исследование феномена трудовой миграции, ее определяющие компоненты, взаимосвязь между миграцией и глобализацией; комплексный анализ правовых механизмов защиты трудящихся-мигрантов, которыми оперируют государства и перспективы их имплементации; реализация миграционной политики в Республики Молдове в контексте тенденций развития и региональных реалий.

Научная новизна и оригинальность выводов. Настоящее исследование направлено привнести новое веяние в исследование регулирования миграционного потока в условиях глобализации и регионализации, анализируя явление миграции в различных аспектах, защиты трудящихся-мигрантов и их социальных прав. Основное внимание уделяется национальному и международно-правовому регулированию трудовой миграции, реальные миграционные процессы, происходящие в настоящее время на региональном уровне, отношения между трудящимся-мигрантом и работодателем, появление и увеличение частных посредников, которые совершают в отношении мигрантов различные формы злоупотреблений, совершаемые в процессе найма, которые будут продолжаться пока не будет разработано новое международное регулирование процессов миграции.

Решение значимой научной проблемы. Научная проблема в работе основана на обосновании миграционной политики государства, которая поможет выявить политико-юридические и социальные меры для обеспечения защиты прав и свобод трудящихся-мигрантов граждан Республики Молдова.

Теоретическая значимость работы и практическая применимость результатов. Значимость работы определяется инновационным подходом механизмов защиты трудящихся-мигрантов, подчеркивая возможности и недостатки трудовой миграции в контексте глобализации, расширения и диверсификации исследований в этой области, предлагаемые эффективные решения для преодоления примитивности принятия национальных решений, Предлагается разработка методической инструкции для практикующих юристов (адвокатов, судей, государственных служащих, правозащитников), нормативные акты регулирующие миграцию рабочей силы на национальном и международном уровнях анализируются и интерпретируются.

Утверждение результатов научного исследования. Работа была представлена на кафедре международного права и права внешнеэкономических отношений, факультета права, Государственного Университета Молдовы и в рамках научного семинара по профилю также прошла обсуждение и оценку. Теоретические и практические вопросы, представленные в работе, были рассмотрены и обсуждены в рамках различных национальных и международных конференций и встреч. Утверждением результатов работы служит преподавательская деятельность в качестве лектора на юридическом факультете.

ANNOTATION

Luca Ala, „The regulation of labor migration at national and international level”. PhD in law thesis. Chisinau, 2016. Specialty: 552.08. International and European Public Law.

Structure of doctoral thesis: introduction, three chapters, general conclusions and recommendations, bibliography of titles 278, 7 annexes, 138 basic text pages. The results of diploma paper are exposed in published articles in chrestomathy and in 11 specialized magazines from the Republic of Moldova and abroad.

Key words: labor force, worker-migrant, migrant workers rights and freedoms, political and legal measures, the state migration policy, international and national legal regulations.

Field of study: The respective work is a study of international regulations and law of the European Union's labor migration in the context of globalization.

Goals and objectives: The research involves elucidating legal methods to protect the rights of migrant workers throughout the period of migration cycle, drawn from various documents signed by the employer and the employee, the state of normative acts of local and international. To achieve this goal were drawn following objectives: Study of labor force migration phenomenon; complex analysis of legal mechanisms to protect migrant workers that they have available the states and prospects of implementing them; the Republic of Moldova migration policy approach in the context of trends and regional realities.

Scientific novelty and originality. The present investigation comes to bring a new breath by researching the regulations of migratory flows in terms of globalization and regionalization of migration phenomenon, analyzing various aspects of protection of migrant workers and their social rights. The focus is on the national and international legal regulation of labor migration, on the specific of migration processes, currently occurring at the regional level, relations between the migrant worker and the employer, on the appearance and increase of private intermediaries that subdue migrants to various forms of abuse, disorder in the recruitment process, which will last until the establishment of a new and appropriate management of international migration.

Major scientific issues solved in the thesis consists in the foundation of the state migration policy, which will contribute to highlighting politico-juridical and social measures, in order to ensure the protection of the rights and liberties of migrant workers, that are citizens of the Republic of Moldova.

The theoretical value of the research is determined by the innovative approach of protection mechanisms for migrant workers, emphasizing the opportunities and disadvantages of labor force migration in the context of globalization, expansion and diversification of investigations in this field, proposing more effective solutions, in overcoming the decisional disability at the national level. It is desired to elaboration of a guide- tool for legal practitioners (lawyers, judges, public officials, human rights defenders), provisions, that regulate the labor force migration at the national and international level, are analyzed and interpreted.

The approval of the results. The thesis was presented at the Department of International Law and Law of the Foreign Economic Relations of the the Faculty of Law of the Moldova State University and of the Scientific Seminar in the field, being discussed and well-appreciated. Theoretical and practical issues presented in the paper were considered and recognized in various national and international conferences and meetings. As an approval of the results serves the activity as a lecturer at the Faculty of Law.

LUCA ALA

**REGLEMENTAREA MIGRAȚIEI FORȚEI DE MUNCĂ LA NIVEL
INTERNAȚIONAL ȘI NAȚIONAL**

**SPECIALITATEA 558.08 - DREPT INTERNAȚIONAL ȘI EUROPEAN
PUBLIC**

Autoreferat tezei de doctor în drept

Aprobat spre tipar: 08.08.2016
Hârtie offset. Tipar offset.
Coli de tipar: 2,0

Formatul hârtiei 60x84 1/16
Tiraj 50 ex.
Comanda nr. 100/16

Centrul Editorial-Poligrafic al Universității de Stat din Moldova
Mun. Chișinău, str. Al. Mateevici, nr.60, MD 2009